

Константин Константинов

Куклите

В една есенна вечер по пътя за града вървяха двама души: дядо Паруш Късметът и внучето му Янко. Дядото беше дребничък, прегърбен старец с ожулена абичка и потури. Всичкото му имане беше три кукли, една гъдулка и внучето, едничко останало от цялата измряла челяд. Зиме, лете, по сборове и панаири те разиграваха куклите и така поминуваха. Веселяха хората и хората ги обичаха. Всички познаваха трите кукли, гъдулката на стареца и дайрето на Янко.

Дядото се закашля, поспря и въздъхна:

– Стар съм вече, сине, стар... И ръцете, и гърлото май не държат... Барем ти да беше поотраснал – да не ми е мъка за тебе!...

– За мене грижа да нямаш, дядо! – отвърна Янко. – Че ти по-голям ли беше, кога тръгна да си изкарваш хляба?...

– Какво по-голям! Ей такъв пумпал на, като тебе. С бели мишки ходех: късмет на хартийки продавах. Нали оттогаз ми остана това име – Паруш Късметът. Пък сетне направих куклите... Е-ех, късмет, дядовото, ама за другите – не за нас!...

Стигнаха при един голям двор. Вътре пламтеше огън. Виждаха се разтоварени кораби и кошове грозде. Чуваше се глъчка и шум. Беше гроздобер и берачите току-що бяха се върнали от лозята.

Стопанинът и работниците посрещнаха дядо Паруш и Янко с радост. Нагостиха ги. Почерпиха ги с прясна шира. И дядо Паруш пипна гъдулката, сложи столчето с куклите пред себе си и почна:

Задала се, Стояне ле,
тъмна мъгла, либе ле.
Не е била, Стояне ле,
тъмна мъгла, либе ле...

– Де бре, Кара Кольо! Хайде, Керо! – подвикна дядо Паруш на куклите и те затропаха по столчето. А гъдулката продължаваше:

Най е била, Стояне ле,
тежка сватба, либе ле.

Янко удари дайрето. Старецът веднага започна друга песен. Куклите се завъртяха и ситно-ситно затропаха.

Надяваш ли се,
Калино, бачо ти Кольо да дойде,

бачо ти Кольо да дойде,
армаган да ти донесе...

– Бравос, бе Паруш! Жив да си, развесели ни тая вечер! – викна засмян стопанинът. – Сега хайде да лягаме, че и ти си уморен. Пък утре ще те вода на лозе, да си починеш и се погрееш на слънце.

Прибраха се всички. През листака на дюлята отсреща се показва сърпът на месечината. Дядо Паруш сложи торбичката си, легна в къта и пак се закашля. Янко прибра столчето, гъдулката и дайретото, па се сви до дядо си. Всичко притихна. Само старецът още пъшкаше и тихичко се обади на малкия:

– Я, синко, дай си гърба по-близо, да се стопля! О-х-х... старост... Горко ни дошло!...

Янко притисна гръб о стареца, притвори очи и изведнъж се сепна. Ослуша се. Наблизо някой повтори:

– О-х-ох! Горко му дошло! За едно кожухче да е петимен!...

Янко отвори очи, понадигна се и се слиса. Месечината бе огряла трема. На чергата до дядо му се бяха изправили трите кукли, слезли от столчето, дето цял живот бяха стояли. Стояха и разговаряха помежду си. Той потърка очи. Те, те същите. Ей го на Тодор с шарените гащи и с капелата. Ей и Кера с булчината премяна и с коса от царевични реси. Ей го и Кара Кольо с рунтавия калпак, с червени шалвари и калъчка от те-неке. Същите.

– Горкият дядо Паруш! – тъничко продума Кера. – Тъй ли беше едно време, когато беше по-млад! И той пременен, и ние като хората. Пък я сега – шест години вече все с един фистан ходя...

– Тя пак за фистани... – изръмжа страшно Кара Кольо и хвана калъчката. – Не вижда, че съм останал с един мустак, ами...

– Да ти кажа ли аз тебе, бай Кольо – обади се Тодор, – няма кой да ни разиграе нас, както трябва, както едно време, че да видиш! Пари с торба, дето се рекло, ще съберем. И старецът да се облече, и нас да ни стегне... Пък какви представления ще му разиграем: тука ли си – там стой!...

– Не знам – смръщи вежди Кара Кольо. – Тъй ако върви, лошо ще свърши. Ще ми причернее някой ден и – хряс! – с калъчката и вас ще заколя, и себе си ще ръгна. Туй за туй!

Трите кукли тръпнаха към срещната стена и потънаха в сянката. Янко отново сложи глава на торбичката, усмихна се за нещо и заспа.

На другия ден по залез слънце дядо Паруш се върна от лозе заедно с корабите и берачите. Лумна огън пак в широкия двор. Замириса на шира. Зацвъртя в жаравата пастърма за вечеря. Старецът се поогледа за внучето. Сутринта то беше казало на дядо си, че ще остане в града. Сега го нямаше. Заобиколи из двора – няма го. Надникна в трема – и там го няма. Нито него, нито куклите, нито гъдулката. Старецът се уплаши. Бре! Какво ли е станало? Нещо лошо ли се случи? Избяга ли момчето?

Събраха се хората наоколо, закачат стареца, шегуват се. А пък той – а-ха – ще заплаче. Изведнъж се видя съвсем самичък на света.

И току пое торбичката да тръгне да търси внучето си – ей го в двора влезе Янко със столчето през рамо, с гъдулката в една ръка. В другата държи калпака си. Дойде при дядо си и му подаде калпака.

– На, дядо, това е за тебе!... Да си купиш утре кожухче!

Дядо Паруш погледна и се смая. Един калпак пари!

– Отде, бре синко, сбра тия пари? Да няма нещо грешка? Янко се разсмя:

– Каква ти грешка, дядо. Наши пари са, спечелени. Днес аз работих зарад тебе. Па не само днес, ами тъй вече ще бъде. И как работих само да знаеш! Целият пазар се събра да гледа! Да ни са живи и Кера, и Тодор, и Кара Кольо! Да видиш на какви нови майстории ги научих – и как хубаво играят! Погледни де, погледни им премените! Ама – заслужиха ги!

Старецът погледна. Кера беше с нова шарена рокля. Тодор имаше алена връзка. Кара Кольо с два нови, страшни мустака А и тримата имаха на чело по една варакосана китка. Янко дръпна конците, пипна гъдулката и куклите затропаха, замахаха ръце, завъртяха глави като живи.

Стопанинът се засмя. Берачите се провикнаха от учудване. А старецът се просълзи и прекръсти.

– Жив да ми си, сине, сега ще умра спокоен! По-майстор и от мен излезе!

– Видиш ли! Късмет? Провървя ти късметът най-сетне! – извика засмян домакинът. – Чудо внук си отхранил! Бравос!

Куклите се кланяха, тропаха и въртяха глави, а Янко дърпаше лъка и засмяно припяваше новата песен:

Де гиди, отбор юнаци!

Де гиди, вярна дружина!...

КРАЙ

© Константин Константинов

Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Редакция: VHorse, 2007

Публикация:

Константин Константинов
ПРИКАЗКИ ЗА ТЕБЕ
Избрани приказки и разкази

ЗЛАТНА БИБЛИОТЕКА
Избрани творби за деца и юноши
Под редакцията на Дамян Дамев
Двадесет и трета книга

Редактор Христиана Василева
Художник Иван Кьосев
Художествен редактор Тончо Тончев
Технически редактор Катя Бижева
Коректор Елена Иванова
Л. Г. У. Тематичен № 2661. Година 1971
Дадена за набор на 8. II. 1971 година
Подписана за печат на 10. XI. 1971 година
Излязла от печат на 30. III. 1972 година
Формат 1/16 84/116. Тираж 60 000
Печатни коли 10,50. Издателски коли 17,12
Цена 2,15 лева.

„Народна младеж“ – издателство на ЦК на ДКМС, София, 1972
Отпечатана в ДПП „Балкан“. Подвързана в ДПК „Д. Благоев“

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3261>]